УДК 342.6:353(477.83/86)

Бойко Ігор Йосипович,
доктор юридичних наук, професор кафедри історії держави,
права та політико-правових учень юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

АВСТРІЙСЬКИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС 1797 Р. ТА ЙОГО АПРОБАЦІЯ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

Постановка проблеми. В умовах демократизації суспільного життя в Україні перед науковцями постає складна проблема аналізу природи українського права, характеристики самобутності правової системи України, розкриття тяглості української правової традиції, з'ясуванні спадкоємності і наступності розвитку національного права, яке має власне історичне коріння.

Вирішення актуальних державно-правових проблем сьогодення значною мірою залежить від дослідження та засвоєння історичного юридичного досвіду, знання тих правотворчих процесів, які мали місце в Україні протягом тисячоліть. Поставлена мета потребує поглибленого вивчення історії українського права та процесів державотворення на українських землях.

Серед багатьох історико-правових явищ сьогодні велике значення має дослідження історії цивільного права України, оскільки воно регулювало надзвичайно важливі суспільно-правові відносини. Актуальність здійснення цього дослідження, полягає у доведенні безперервності становлення і розвитку правового регулювання цивільних відносин в Україні від найдавніших часів і до сучасності. І велику роль тут займали норми саме цивільного законодавства. Адже українські родючі чорноземи, роботящий народ, потужна промисловість завжли були запорукою до формування якісних приватноправових відносин. І саме цивільне законодавство створювало ту необхідну основу, той рівень регулювання та охорони вказаних правовідносин [1, с. 7].

Як відомо, цивільне право сягає своїм корінням в римське право. Найдавніше право Риму – *jus civile*. Предметом регулювання цивільного права з початку його виникнення та в наступні епохи були і є майнові відносини. Вони складалися переважно у сфері матеріального виробництва, подальшого обігу товарів, будівництва різних об'єктів, їхнього ремонту, у сфері побуту й обслуговування тощо. Саме в цих сферах виробництва, обміну і побуту завжди було зайнято чимало людей. Коли ж взяти до уваги ще необхідність регулювання різних договорів, зокрема договору купівлі-продажу, який чи не найчастіше здійснюється багатьма людьми, то стане зрозуміло, яке велике значення в житті кожної людини, кожної організації та суспільства загалом має цивільне право. Воно є юридичною основою матеріального забезпечення життєдіяльності людей. Саме цією обставиною пояснюється велика увага до цивільного права з найдавніших часів. Тому юриста, який досконало не володіє цивільним правом, не можна вважати кваліфікованим фахівцем. Одночасно доцільно звернути увагу на те, що поняття сучасного цивільного права не відповідає поняттю *jus civile* у Стародавньому Римі. Сучасне цивільне право – це система правових норм, які регулюють особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Ці суспільні відносини називаються цивільними. Адже, людина, щойно народившись, стає учасником цивільних відносин. Вони оточують її впродовж усього життя, і навіть смерть спричинить виникнення нових цивільних відносин [2, с. 6]. Впродовж історичного розвитку цивільні відносини визначали і по сьогодні продовжують визначати зміст законодавства. Цивільні відносини є особливим видом суспільних відносин. Суспільні відносини, які врегульовані нормами цивільного права, стають цивільно-правовими [3, с. 78]. Для студента-юриста важливо опанувати тенденції та закономірності розвитку правового регулювання цивільних відносин, особливості виникнення цивільного права як галузі на українських землях впродовж історичного розвитку.

Пізнання історії цивільного права України передбачає вивчення становлення та розвитку

цивільно-правових звичаїв, законів, судових рішень у цивільних справах, норм та інститутів цивільного права, що становлять основу механізму правового регулювання цивільних відносин українського народу.

Дослідження історії цивільного права України дає змогу також вивчити правову культуру українського народу, його правобачення та інші світоглядні установки, особливості менталітету, духовний генезис на певних історичних етапах еволюції українського суспільства. Це сприяє визначенню і усвідомленню тих духовних цінностей, на яких споконвічно ґрунтується національна свідомість українського народу, а також дасть змогу більш поглиблено сформувати уявлення про рівень його правосвідомості. Відтак, можна виявити характер внеску українського народу в еволюцію цивільного права як важливого структурного елементу правової системи України, яка належить до романо-германської правової сім'ї.

Крім цього, у сучасній Українській державі відбуваються складні і неоднозначні процеси реформування правової системи. Важливою їхньою частиною є ті зміни, що відбуваються у цивільному праві: прийняття нового Цивільного кодексу України сприяє демократизації і гуманізації сфери цивільного права, його пристосування до вимог сьогодення, реалій нашого життя, з урахуванням тих чинників, які склалися у сучасному світі. Виходячи з кардинальних перетворень у вітчизняному цивільному праві актуальним є здійснення історико-правового дослідження щодо історії правового регулювання цивільних відносин в Україні. Вирішення зазначеної проблеми дозволяє з'ясувати і засвоїти історичний правовий досвід, а також виявити першооснови поглядів в українському суспільстві на принципові, визначальні положення, на яких ґрунтується цивільне право. Врахування сучасними правниками, законотворцями правових надбань українського народу в сфері цивільного права, звернення уваги до правової спадщини є однією з важливих умов здійснення подальшого ефективного реформування цивільного права в сучасній Україні.

Стан дослідження теми. Сформульовані у науковій статті результати дослідження ґрунтуються на працях українських вчених-правознавців: В. Гончаренко, С. Дністрянський, П. Захарченко, В. Кульчицький, М. Никифорак, О. Огоновський, Р. Стефанчук, Б. Тищик, Є. Харитонов, та ін.

Метою статті. Є науковий аналіз укладення і затвердження Австрійського цивільного кодексу 1797 р. та особливості його застосування у Східній Галичині.

Виклад основного матеріалу. Певний інтерес викликає австрійський цивільний кодекс 1797 р., який був результатом кодифікації австрійського цивільного права і основним регулятором цивільних відносин у коронному краї Галичини і Володимирії впродовж 1797 – 1811 рр. Проте у історико-правовій літературі вченими правознавцями висловлюється думка, що це був Галицький цивільний кодекс або Цивільний кодекс Східної Галичини. Проте таке твердження виглядає надто категоричним.

У 2013 р. видавництво «Статут» опубліковано книгу під назвою «Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. Codex civilis pro Galicia Orientali MDCCXCVII» [4], у якій харківський вчений А. Гужва кваліфіковано здійснив переклад з латинської мови на російську мову австрійський цивільний кодекс 1797 р. Наскільки нам відомо, це перший в історії переклад російською мовою цього вельми значущого Австрійського цивільного кодексу 1797 р. У книзі вміщено дві наукові статті. Першу статтю написав професор Віденського університету В. Браунедер (Австрія) під назвою «Цивільний кодекс Галичини – перша кодифікація приватного права в Європі» (пер. з німецької Г. Жигуліна), другу – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Р. О. Стефанчук під назвою «Цивільний кодекс Галичини 1797р. як одна із перших світових кодифікацій цивільного законодавства». Безперечно, поява цієї праці є значною подією в галузі української історико-правової науки, яка має велику наукову і пізнавальну цінність, є корисною для науковців і студентів юридичних факультетів.

Автори ідеї видання цієї книги назвали австрійський цивільний кодекс 1797 р. Цивільним кодексом Східної Галичини 1797 р., або Галицьким цивільним кодексом 1797 р. Як видається, назва австрійського цивільного кодексу у такій редакції як подано у цій книзі є не зовсім коректною, дещо дискусійною, оскільки як Східна, так і Західна Галичина входили до одного коронного краю, була складовою Австрійської імперії. Галичина не мала власного законодавчого органу та відповідних повноважень приймати такі важливі акти як кодекси. Інша справа, що як Західну, так і Східну Галичину австрійська влада розглядала як «законодавчий полігон», місце випробування нового законодавства, і лише після такої їх апробації та за умови позитивних результатів, дія апробованих нормативно-правових актів поширювалася й на інші території Австрійської монархії. Отже, вважаємо, що Галичина не мала і не могла мати власного цивільного кодексу, оскільки була однією з багатьох коронних земель Австрійської імперії. Попри це переклад Австрійського цивільного кодексу 1797 р. і введення його в історично-правову літературу є значним здобутком сучасної юридичної науки.

Разом з тим вважаємо за необхідне показати передумови укладення і затвердження австрійського цивільного кодексу 1797 р. та його апробація у Східній Галичині при врегулюванні цивільних правовідносин.

Як відомо, у 1772 р. за результатами першого поділу Речі Посполитої Галичина була приєднана до складу австрійських володінь*. Остаточне входження Галичини до складу Австрії було юридично оформлено договором між Австрією, Пруссією та Росією 3 травня 1815 р. За Кючук-Кайнарджійським мирним договором 1774 р., укладеним між Росією та Туреччиною, до складу Австрії було приєднано також Буковину. У складі Габсбурзької монархії з 1526 р. перебувала Угорщина, яка ще з 1326 р. захопила переважно населене українцями Закарпаття.

Австрійський уряд об'єднав українські та польські землі в єдиний адміністративний край під назвою Королівство Галичини та Володимерії. Західну частину Королівства (тобто, Західну Галичину) становили польські землі, з центром у Кракові, східна його частина (Східна Галичина) була в основному населена українцями з центром у Львові. До 1848 р. у складі Королівства Галичини і Володимерії перебувала також Буковина, однак вже 1849 р. вона була виділена в окремий коронний край. Після приєднання Галичини австрійський уряд розпочав активні дії щодо організації на її території органів державної влади та крайового самоврядування за зразком австрійської системи державного управління. Значну увагу австрійської влади було зосереджено також і на нормативно-правовому забезпеченню їхньої організації та діяльності. Це було зумовлено, насамперед, тим, що на території Галичини у другій половині XVIII ст. продовжували діяти норми польського права, які не відповідали тогочасним історичним та суспільним реаліям, містили значну кількість феодальних та напівфеодальних пережитків і були відмінними від джерел австрійського права.

Запровадивши в Галичині подібну до австрійської систему державних органів влади, австрійський уряд поступово запроваджував австрійське законодавство. Австрійська держава основні зусилля в законодавчій сфері спрямувала на нормативно-правове забезпечення, насамперед, цивільних правовідносин. Зумовлено це було тим, що господарська діяльність із видобутку корисних копалин, а також виробництва та вивезення з Галичини сировини та продовольства вимагала відповідного правового регулювання. Крім цього, австрійська влада прагнула послабити вплив польської шляхти у Галичині і тому активно здійснювала заходи з метою поширення правової системи Габсбурзької імперії у Галичині і Буковині.

Як відомо, австрійське право розвивалось під впливом німецького права. Цілком правильно зауважують авторитетні одеські вчені Є.О. Харитонов та О.І. Харитонова, що «Попри потужний вплив німецької юриспруденції, не враховувати якого, звісно, не можна, австрійська цивілістика XVIII-XIX ст.; мала власне бачення цивільного права (доктрину цивільного права)» [5, с. 515], що формувалася впродовж історії кодифікації австрійського цивільного права. Перші помітні спроби щодо кодифікації права австрійських земель було зроблено ще за Максиміліана I. Результатом цього став Codex Austriacus (1704-1777 рр.), у якому було вміщено імператорські мандати, декрети та резолюції. Франц фон Карієнт був першим, хто систематизував австрійське право у формі інкорпорації і видав у 1704 р. у Відні всі нормативні акти, що були прийняті або затверджені, починаючи з правління Фердинанда I [6, с. 18].

У другій половині XVIII ст. в Австрії за часів правління імператриці Марії-Терезії було започатковано реформи в дусі політики освіченого абсолютизму, які передбачали посилення державної децентралізації, осучаснення аграрних відносин, обмеження міського самоврядування й цехових привілеїв, удосконалення системи освіти, запровадження єдиних законів, уніфікація судової системи, створення армії, а також було активізовано кодифікаційні роботи у цивільному, кримінальному та процесуальному праві. Метою цих реформ було об'єднання усіх успадкованих володінь у державу сучасного типу. Перешкодою цим планам були «несхожість заплутаність права різних частин Австрійської монархії, зокрема й на українських землях, які перебували у складі Австрійської імперії» [7, с. 203-210]. У зв'язку з цим австрійський уряд створив низку комісій, які називалися також придворними комісіями. Перша комісія розпочала свою роботу 3 травня 1753 р. Одним із перших кодифікованих актів австрійського права, дію якого було поширено на територію Галичини, став кодекс вексельного права 1763 р., яким урегульовувалися відносини у сфері вексельних зобов'язань. На території Галичини відносини у цій сфері до 1775 р. регулювало українське звичаєве право, яке, однак, в міру свого формалізму та складності, було нездатним забезпечувати якісне правове регулювання вексельних операцій, що перешкоджало їх швидкому здійсненню. У 1775 р. чинність цього кодексу була поширена на територію Галичини та Буковини.

Проте, найважливішим завданням австрійського уряду було розробка і прийняття цивільного кодексу. У період з 1753 р. до 1797 р. розробкою проекту нового австрійського цивільного кодек-

су займалися три комісії: 1. Компіляційна комісія; 2. Ревізійна комісія як інстанція з перевірки; 3. Законотворча комісія, утворена після ліквідації компіляційної комісії. План кодифікації австрійського права розробив професор Аццоні з Праги, передбачивши в ній три частини: особисте, майнове та облігаційне (боргове) право. Спеціальній комісії,яка розробляла проект нового цивільного кодексу, належало обмежитися лише приватним правом, а право провінцій по можливості узгоджувати одне з одним, при цьому залучати звичаєве право та кращих його тлумачів, так само як і право інших держав, і при цьому постійно звертатися до загальних принципів права здорового глузду для внесення необхідних змін і доповнень. В основу майбутнього цивільного кодексу було покладено такі джерела як місцеве звичаєве право, римське приватне право і загальні принципи права здорового глузду Перший проект цивільного кодексу у восьми фоліантах під назвою «Codex Theresianus» (Терезіанський кодекс, названий так за ім'ям імператриці Марії-Терезії) було завершено у 1766 р., однак він не отримав затвердження ні з боку Державної ради, ні самої імператриці. Причинами його відхилення було те, що він був громіздким і схожим на підручник та вимагав ґрунтовних знань з римського права.

Імператриця Марія Терезія погодилася з критикою і у 1772 р. був виданий патент про необхідність переробити проект Терезіанського кодексу з урахуванням таких вимог : закон не варто плутати з підручником; усе, що чуже мові законодавця, а виголошується з університетської кафедри (визначення, поняття, класифікація та ін.) необхідно з проекту кодексу вилучити ; виклад цивільно-правових норм необхідно зробити максимально локанічним і змістовним, але без шкоди для ясності; усі особливі випадки виключити або зробити можливим їх регулювання за допомогою загальних принципів ; необхідно уникати будь-яких двозначностей і нечіткості. У тім, що стосується ясності, необхідно дотримуватися міри і не використовувати її як привід для непотрібних повторів і пояснень у таких випадках, коли розумна людина і без них зможе в усьому розібратись. Закони не варто надто прив'язувати до римського права їх основою завжди мають бути принципи природної справедливості [5, с. 403].

Для цього того ж року створено нову кодифікаційну комісію для переробки незатвердженого проекту цивільного кодексу1766 р..Робота цієї комісії просувалася дуже повільно. Щоправда, у січні 1783 р. було видано патент про шлюб, який регулював сімейні правовідносини, а в 1786 р. – патент про порядок спадкування за законом. Декретом від 1 листопада 1786 р. затверджено і оприлюднено першу частину цивільного кодексу, яка отримала назву «Йозефінського кодексу законів», оскільки її затвердив імператор Йосиф II. Вона передбачала права осіб у п'яти розділах: 1) про закони; 2) про права підданих взагалі; 3) про права подружжя; 4) про права батьків і дітей; 5) про права сиріт та інших осіб, не здатних управляти своїми справами [8, с. 278]. А у 1787 р. було затверджено другу і третю частини Терезіанського кодексу. Того ж року 1 січня кодекс введено в дію у німецьких спадкових землях Габсбургів, а з 1 травня 1787 р. і в Галичині [9, с. 47]. Із прийняттям цього кодексу кодифікаційні роботи не завершилися і тривали за правління імператора Леопольда II. Це було пов'язано з розпуском законодавчої комісії та утворенням 2 квітня 1790 р. нової придворної комісії у законодавчих справах під головуванням Карла Антона Мартіні, який був професором природного права у Віденському університеті і одночасно керівником імперської юридичної служби. Цій комісії було доручено здійснити розробку кодифікаційних актів у цивільному та кримінальному праві Австрії. З початком роботи новоутвореної комісії було проголошено два імператорські патенти, зокрема, 7 травня 1790 р. та 22 лютого 1791 р. Леопольд II видав патенти, згідно з якими комісія була зобов'язана переглянути та доопрацювати цивільний кодекс Австрії 1786 р. Таке доопрацювання полягало у переробці положень розділів про дію законів у часі («Про застосування законів щодо дій, які відбулися»), про обов'язки суддів («Керування суддями виключно законом при винесенні рішень»), а також про права дітей («Про позашлюбних дітей»). Результати кодифікаційних робіт комісії підлягали обговоренню і схваленню імператорськими установами та представництвами коронних країв. Для цього австрійським урядом ще 15 вересня 1790 р. було прийнято рішення про утворення при судах другої інстанції спеціальних комісій за участю представників кожного краю імперії. Крім того, для обговорення проекту цивільного кодексу були залучені також професори юридичних факультетів країв. Так з юридичного факультету Львівського університету, наприклад, було запрошено для подання висновку професора Б. Борзагу.

У 1796 р. Мартіні подав новий проект цивільного кодексу, котрий значною мірою відрізнявся від цивільного кодексу Терезії 1766 р., а спирався на учення раціоналізму. Через 5 років проект цивільного кодексу Мартіні був переданий для остаточного опрацювання новій комісії, де провідну роль відігравав Франц фон Целлер, який був прихильником природного права і був професором Віденського університету. Цей вчений разом з тим прагнув досягнути розумного компромісу між іде-

алами природного права і реальністю. На думку Є.О. Харитонова та О.І. Харитонової, імовірно, що саме це допомогло йому вберегти основний цивільний закон від занадто теоретичних постулатів природно-правової доктрини. У результаті значенні природного права вбачалося у тому, що воно послужило авторам дороговказом у хаосі застарілого звичаєвого права окремих провінцій; вплинуло на структуру і формулювання закону ; додало багатьом положенням цивільного кодексу типового для природного права програмного характеру. разом і з тим, проекту цивільного кодексу не було властиво доктринерство У ньому містилося чимало інститутів звичаєвого і провінційного права, які відповідали духу часу і зберігали своє значення [5, с. 404]

Одночасно австрійський уряд з метою випробування виробленого проекту цивільного кодексу вирішив апробувати, перевірити його застосування на практиці у Галичині – в одному з найбільших коронних країв Австрійської імперії. У зв'язку з цим декретом від 17 лютого 1797 р. австрійський цивільний кодекс 1797 р. з метою апробації було запроваджено у Західній, а декретом від 8 вересня 1797 р. – і у Східній Галичині. Цивільний кодекс 1797 р. складався з трьох частин, поділених на розділи, які, своєю чергою, складалися з параграфів. Загалом кодекс налічував 638 параграфів [4]. Джерелами цього цивільного кодексу були норми прусського цивільного уложення, права окремих австрійських країв та пандектне право. Характерною особливістю структури цивільного кодексу 1797 р. було те, що частини кодексу не мали чітких назв – вони лише поширювалися на певні правові інститути. Перша частина містила загальні норми, які роз'яснювали поняття права та держави і визначали права осіб. Окремо було відрегульовано відносини між батьками та дітьми, а також між службовими особами. Друга частина передбачала регулювання правові відносини у речовому праві, визначала поняття речі та закріплювала поділ речей і способи їх набуття. У третій частині містилися норми зобов'язального права, зокрема, встановлювався порядок укладення договору та його види [1, с. 759-884].

Норми австрійського цивільного кодексу 1797 р. були сконструйовані авторами на досить високому як на той час рівні, в дусі просвітництва і природного права [10, с. 269]. У ньому було закріплено перемогу буржуазії над феодальними відносинами. Його квінтенсенсією, що відображала державно-правові прагнення освіченого абсолютизму Марії-Терезії та Йосифа II, було розуміння права як такого, що «формує і породжує добро і справедливість, а також розширює загальне благо» (ст. 1 гл. 1). З цього випливало, що з права виникають правила, якими встановлюється життя людей, в яких прописані дії і обов'язки [4, с. 39]. У цивільному кодексі 1797 р. було зазначено, що право розуміється в двох смислах : чи це правила, які приписують те, що є правом, чи вільна можливість дій кожної людини, коли вона своїми діями і обов'язками визначає відповідність з цим правилом. Держава є суспільством, яке прагне до певної кінцевої цілі, що визначається як благо всієї держави, яким є безпека всіх осіб, речей і прав (параграф 7). У державі природничі права людей, як і їх природних обов'язків не анулюються, виникають лише як визначений напрямок і обмеження таких, оскільки це необхідно для досягнення вище названої кінцевої мети. У цілому Австрійський цивільний кодекс 1797 р. відображав політику освіченого абсолютизму, яка визначала, що діяльність правителів має бути більш прогресивною і раціональною, корисною для держави і населення. Використання при його розробці позитивного досвіду функціонування попереднього цивільного законодавства та значні зусилля кодифікаційних комісій призвели до розробки змістовно та системного нормативно-правового акту. Однак таке досягнення значною мірою нівелювалося недотриманням авторами окремих мовних правил у написанні цього акту. Кодекс містив чималу кількість орфографічних та пунктуаційних помилок. Як один з прикладів можна навести одночасне застосування авторами у різних абзацах тотожного поняття «чинність» та «чанність». Не набагато кращою була і ситуація з пунктуацією. Довільне використання авторами двокрапок замість крапки або крапки з комою наприкінці речення, неправильне вживання голосних та приголосних (що не було помилками при друці) значною мірою ускладнювали читання та розуміння змісту норм цивільного кодексу 1797 р. З прийняттям цивільного кодексу 1797 р. на території Галичини було припинено дію польського феодального цивільного права та створено передумови для реформування австрійського цивільного законодавства. Результати апробації австрійського цивільного кодексу 1797р. бралися до уваги кодифікаційною комісією, яка продовжувала працювати над остаточним варіантом проекту цивільного кодексу.

У 1808 р. кодифікаційна комісія подала остаточний варіант проекту цивільного кодексу імператору Францу I разом із обґрунтуванням, підготовленим Целлером, де, зокрема зазначалося, що цивільний закон ґрунтується на загальних і одвічних принципах розуму і справедливості. Тому більшість норм цивільних кодексів цивілізованих народів збігаються. І стає зрозумілим чому для європейських держав старе римське право настільки довго слу-

жило основним джерелом вирішення спірних питань. Але зараз настав час, коли кожній державі потрібні власні закони, що відповідають її особливим умовам. Клімат, їжа, торгівля, традиційні форми спілкування, прямодушність і скритість характеру жителів – усе це впливає на норми, що регулюють різні види правових угод, заповіти, договори, гарантії і права на відшкодування збитку [5, с. 403].

Результатом кодифікаційних робіт було прийняття нового, більш ґрунтовнішого Австрійського цивільного кодексу 1811 р., який відповідав потребам тогочасного соціально-економічного та правового розвитку, поєднуючи критичний раціоналізм і з класичними цінностями римського приватного права [5, с. 405]. Австрійський цивільний кодекс 1811 р. діяв, зокрема, у Галичині і Буковині до розпаду Австро-Угорщини (1918 р.). З деякими змінами Австрійський цивільний кодекс 1811 р. діяв на території Галичини і в період її приєднання після Першої світової війни до складу Польщі за Ризьким мирним договором 1921 р. У 1933 р. було затверджено Польський кодекс зобов'язань, який припинив дію значної частини австрійського цивільного кодексу 1811 р. На Буковині, яку захопила Румунія, цивільний кодекс 1811 р. був чинним аж до 1938 р. Однак на території сучасної Австрії цивільний кодекс 1811 р. зі змінами та доповненнями чинний і досі.

Висновки. Можна стверджувати, що на Галичину і Буковину в період їх перебування в складі Австрії та Австро-Угорщини поширювалися австрійські цивільні кодекси (1797, 1811 рр.), які містили розвинуті правові положення і конструкції римського права, на високому, як для того часу, рівні регулювали цивільні відносини, відображали тогочасні європейські правові традиції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях / уклад. Ю.В. Білоусов, І.Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. ; за ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К. : Правова єдність 2009. – Т.1 – 1168 с.
2. Ромовська З. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс : підручник / З. Ромовська. – К. : Атака, 2009. – 560 с.
3. Боброва Д. В. Цивільне право України / Д. В. Боброва. – К., 2002. – Кн.1. – 720 с.
4. Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. = Codex civilis pro Galicia Orientali MDCCXCVII / пер. с лат. А. Гужвы ; под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря. – М. : Статут ; Одесса, 2013. – 536 с.
5. Харитонов Є.О. Приватне право як концепт : пошук парадигми : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2014. – 798 с.
6. Никифорак М. В. З історії кодифікації австрійського цивільного та цивільно-процесуального права / М. В. Никифорак // Науковий вісник Чернів. ун-ту : зб. наук. праць. Серія : Правознавство. – 2002. – Вип. 81. – С.17-19.
7. Никифорак М. В. Державний лад і право на Буковині в 1774-1918 рр. / М.В. Никифорак. – Чернівці : Рута, 2000. – 279 с.
8. Никифорак М. В. Буковина в державо-правовій системі Австрії (1774–1918 рр.) / М.В. Никифорак. – Чернівці : Рута, 2004. – 383 с.
9. Кульчицький В. Джерела, структура, основні положення австрійського цивільного кодексу 1811 р. / В. Кульчицький, І. Левицька // Вісник Львів. ун-ту. Серія юрид. – 2009. – Вип.48. – С.47-51.
10. Правове регулювання цивільних відносин в Україні (IX-XX ст.) : [навч. пос. для студ. вищ. навч. закладів] / І.Й. Бойко. – К. : Атіка, 2013. – 343 с.

Бойко Ігор Йосипович

АВСТРІЙСЬКИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС 1797 Р. ТА ЙОГО АПРОБАЦІЯ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

У статті проаналізовано причини укладення Австрійського цивільного кодексу 1797 р. та особливості його апробації у Східній Галичині. Показано, що Галичина не мала і не могла мати власного цивільного кодексу, оскільки була однією з багатьох коронних земель Австрійської імперії. Попри це переклад Австрійського цивільного кодексу 1797 р. і введення його в історико-правову літературу є значним здобутком сучасної юридичної науки.

Ключові слова: цивільний кодекс, законодавство, Східна Галичина, Австрійська імперія.

Бойко Игорь Иосифович

АВСТРИЙСКИЙ ГРАЖДАНСКИЙ КОДЕКС 1797 Г. И ЕГО АПРОБАЦИЯ В ВОСТОЧНОЙ ГАЛИЦИИ

В статье проанализированы причины заключения Австрийского гражданского кодекса 1797 и особенности его апробации в Восточной Галичине. Показано, что Галичина не имела и не могла иметь собственного гражданского кодекса, поскольку была одной из многих коронных земель Австрийской империи. Несмотря на это перевод Австрийского гражданского кодекса 1797 и введение его в историко-правовой литературе является значительным достижением современной юридической науки.

Ключевые слова: гражданский кодекс, законодательство, Восточная Галичина, Австрийская империя.

Boyko Ihor Yosypovych

AUSTRIAN CIVIL CODE IN 1797 AND ITS APPLICATION IN EASTERN GALICII

The article analyzes the reasons for making the Austrian Civil Code in 1797 and features its testing in Eastern Galicia. It is shown that Galicia had and could have its own civil code, because it was one of many crown lands of the Austrian Empire. Despite a translation of the Austrian Civil Code in 1797 and making it an historical and legal literature is a significant achievement of contemporary legal science.

***Key words*:** civil code, legislation, Eastern Galicia, Austrian Empire.